

Petrol Ekonomisinin Merkezi

Suudi Arabistan

Suudi Arabistan ticari-ekonomik ilişkilerimizi amaçladığımız öncelikli ülkelerden biri olma vasfını taşımakta olup, iki ülke arasındaki ticaret hacmi incelendiğinde potansiyelin yeterince değerlendirilmediği görülmektedir.

Dünya petrol rezervlerinin yüzde 22'sine sahip olan Suudi Arabistan'da petrol bulunmadan önce ekonomi; tarım, ticaret ve Hac mevsiminde Mekke ve Medine şehirlerine gelen hacıların harcamalarından sağlanan gelirlere bağlıydı. 1936'da petrol bulunmasıyla birlikte Suudi Arabistan'ın ekonomisinin temeli petrole dayanır. Hükümet, petrolden elde edilen gelirleri Suudi Arabistan'ı çok çeşitli bir sanayi ülkesine dönüştürmek için gerekli altyapıyı yaratmak için kullanmıştır.

Suudi Arabistan Merkez Bankası 2007 yılı raporuna göre nüfusu 23,7 milyondur. Bu nüfusun 6,41 milyonu veya yaklaşık olarak çeyreği Suudi Arabistan vatandaşı olmayan nüfus oluşturmaktadır. Nüfusun yaklaşık yüzde kırkını 15 yaş altı genç nüfus oluşturmaktadır. Genç nüfus tabanındaki bu genişliğe ilaveten ülke dışından gelen ucuz iş gücü göz önüne alındığında, Suudi Arabistan için önemli bir istihdam ve yetenekli işgücü yetiştirebilme sorunu ortaya çıkmaktadır.

Ham petrol ve petrol ürünlerinin, devlet gelirlerinin yüzde 90'dan çoğunu oluşturur. Basra Körfezi kıyısındaki Cuhail ve Kızıldeniz kıyısındaki Yanbu'da kurulan yeni ve büyük sanayi merkezlerinde, enerji kaynağı olarak petrol yataklarından boruyla getirilen doğalgaz kullanılmaktadır. Petrol yatakları, petro-kimya sanayisi ve yapay gübre üretimi gibi sanayi kollarının yanı sıra demir-çelik sanayisi, çimento sanayisi, besin sanayisi, vb. dallar hızla gelişmektedir. Tarım alanında, hükümet, besin ürünleri alanında dışsatıma bağımlılığı azaltmak için, tarım üretimini desteklemektedir. Yakın dönemde balıkçılık da gelişmeye başlamıştır.

SUUDİ ARABİSTAN İLE İŞBİRLİĞİ İMKÂNLARI

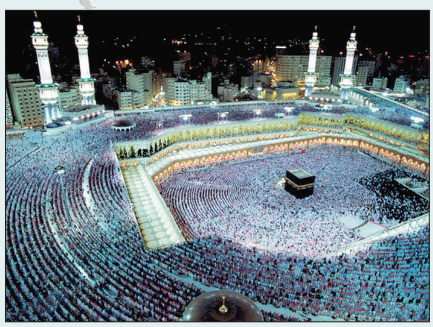
Türkiye ile Suudi Arabistan arasındaki hukuki altyapının tamamlanmasını takiben Suudi Arabistan firmalarının özelleştirme, enerji, gayrimenkul alanlarındaki projelere yönlendirilmeleri, Türk firmalarının ise tekstil,

inşaat-taahhüt, turizm, çevre ve enerji, kimyasal ürünler, petrol ürünleri, elektronik, gıda ve mobilya gibi katma değeri yüksek ve istihdam yaratıcı alanlarda yapacağı yatırımlar önem taşımaktadır.

Türkiye'de yerleşik Suudi Arabistan ortaklı firmaların sayısı 121 olup, bunların bir kısmı imalat sanayisinde faaliyet gösterirken diğerleri inşaat, dış ticaret, perakende ticaret, gayrimenkul, otel ve lokanta işletmeciliği ile tarım gibi alanlarda yer almaktadırlar.

Suudi Arabistan'ın turizm; iş, hac ve Körfez ülkeleri arasında gerçekleştirilen eğlence turizmi olarak değerlendirilebilir. Suudi Arabistan'ın batı kıyılarını geliştirmesi kapsamında yeni turizm kompleksleri yatırımlarına kırk milyar dolar harcanacağı tahmin edilmekte olup, Cidde Havalimanı kompleksinin modernizasyonu için de 1,5 milyar dolar değerinde yatırım yapacağı beklenmektedir.

TÜRKİYE SUUDİ ARABİSTAN TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLER

2007 yılında, Suudi Arabistan'a yönelik ihracatımızın bir önceki yıla göre yüzde 51,3 oranında artarak 982 milyon dolardan 1,486 milyar dolara ulaştığı, ithalatımızın ise yüzde 8,6 oranında artış kaydederek 2,2 milyar dolardan 2,4 milyar dolara yükselmiştir. 2007 yılında GSYİH'si 377 milyar dolara ulaşan Suudi Arabistan'da 2006-2020 döneminde başta otoyollar, demiryolları, enerji santralleri, dört milyon konut olmak üzere 624 milyar dolar değerinde altyapı yatırımlarının öngörüldüğü, diğer yandan çok yakında başlatılması öngörülen ve içerisinde "Liman Kenti", "Endüstri Kenti", "Finans Adası", "Sahil Kenti", "Eğitim Kenti" ve "Yaşam Kenti" başlıkları altında toplam altı mega proje barındıran seksen milyar dolar değerindeki projenin Türk firmalarına büyük iş imkanları sunmasının bekleniyor. Türkiye ile Suudi Arabistan arasında 3 Şubat'ta imzalanan üç anlaşma ile birlikte iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin daha da güçlenmesi umuluyor. Bu anlaşmalar "Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma", "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" ile "Karayoluyla Yolcu ve Yük Taşımacılığının Düzenlenmesi" anlaşmalarını kapsıyor.

ANLAŞMALARIN KAPSAMI

Gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen ve vergi kaçakçılığına engel olan anlaşma, ne şekilde alındığına bakılmaksızın, iki tarafın da idari alt bölümü veya mahalli idareleri adına gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacak. Menkul

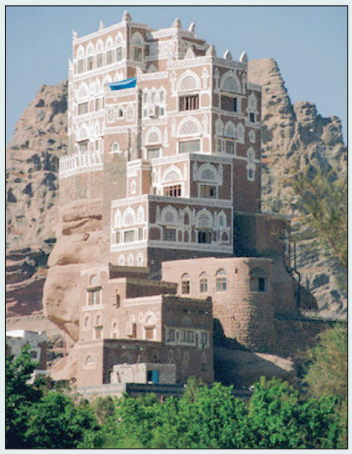

veya gayrimenkul varlıkların devrinden doğan kazançlara uygulanan vergiler ile teşebbüsler tarafından ödenen ücret veya maaşların toplam tutarı üzerinden alınan vergiler dâhil olmak üzere, toplam gelir veya gelirin unsurları üzerinden alınan tüm vergiler, gelir üzerinden alınan vergiler olarak kabul edilecek. Anlaşmanın uygulanacağı mevcut vergiler, Suudi Arabistan yönünden "zekât, doğalgaz yatırım vergisi dâhil gelir vergisi", Türkiye yönünden de "gelir ve kurumlar vergisini" kapsayacak.

Türkiye ile Suudi Arabistan arasında imzalanan "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına" ilişkin anlaşma da, tarafların karşılıklı yapacakları yatırımlarla aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma amacını taşıyor. "İstikrarlı bir yatırım ortamını sürdürmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiği hususunda mutabık kalınan" anlaşma, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasını kapsıyor.

"İki ülke arasında dostane ilişkilerin geliştirilmesi ve kuvvetlendirilmesi isteğiyle" imzalanan "Karayoluyla Yolcu ve Yük Taşımacılığının Düzenlenmesi Hakkında Anlaşma" da, "karayolu taşımacılığı alanında karşılıklı işbirliğinin ilerletilmesinde, ilgili bilgilerin organize edilmesi ve teati edilmesinde, bir ülkeden diğerine araç giriş ve çıkışının kolaylaştırılmasında karşılıklı faydaya dayanarak, eşit muamele prensibine" dayanıyor.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2002	2003	2004	2005	2006	2007 b
Nüfus (Milyon)	21,5	22,1	22,6	23,1	23,7	24,3
GSYİH (Milyar Dolar)	188,6	214,6	250,6	307,4	347,4	372,5
GSYİH Artış Oranı (Yüzde)	0,1	7,2	5,3	6,5	4,2	3,5
İhracat (fob) (Milyar Dolar)	72,5	93,2	126,1	160	207,7	228,8
İthalat (fob) (Milyar Dolar)	29,7	33,9	40,9	44,9	64,1	82,4
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	11,8	28	51,9	90	99	89,9
Döviz Rezervleri (Altın Hariç)	20,6	22,6	27,3	26,5	27,4	33,8
Toplam Dış Borç	29,5	31,3	34,9	41,6	46,6	52,7
Enflasyon Oranı	0,2	0,6	0,5	0,4	2,2	3,4

TOBB/DEİK BAŞKANI M. RİFAT HİSARCIKLIOĞLU:

"Suudi Arabistan İle Çok Yakın İşbirliği İçinde Bulunmaya Önem Veriyoruz"

Suudi Arabistan'da yapılan Türk-Suudi İş Konseyi toplantısında konuşan TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, iki ülke arasındak ticaret hacminin düşük olduğuna dikkat çekerek "Türkiye'ye daha fazla Suudi turist bekliyoruz, Türk müteahhitleri de daha fazla altyapı yatırımına imza atmalı" dedi.

DEİK/Türk-Suud İş Konseyi, 3-5 Şubat 2009 tarihlerinde Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'daki Faisal Otel'de toplandı. Toplantıya Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen, Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, bazı Suudi bakanlar ve işadamları katıldı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Suudi Arabistanlı işadamlarına "Türk bankalarına güvenebilirsiniz" diyerek Türkiye'de yatırıma davet etti.

TOBB ve DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu toplantıda yaptığı konuşmada, önümüzdeki yıllarda dünya ekonomisinde yeni ve güçlü aktörlerin ortaya çıkacağını, Asya'nın ticarette her geçen yıl daha fazla önem kazandığını söyledi. Suudi Arabistan'ın da Arap dünyasının en büyük ekonomisi olduğunun altını çizen Hisarcıklıoğlu, ekonomik ilişkilerde önemli mesafe kat edildiğini belirterek şunları söyledi: "Arap Dünyası'nın en büyük ekonomisi, dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip olan Suudi Arabistan ile ekonomik ve siyasi ilişkilerimizde önemli mesafeler kat etik. Bundan on yıl önce yıllık bir milyar dolar civarında olan dış ticaretimiz 2008 yılı sonunda beş milyar doları aşmış durumdadır."

YATIRIMLAR KARŞILIKLI ARTIRILSIN

TOBB/DEİK Başkanı Hisarcıklıoğlu, iki ülke arasındaki beş milyar dolarlık ticaret hacminin çok düşük olduğunu vurgulayarak, karşılıklı yatırımların artırılması gerektiğini, mevcut bazı ikili anlaşmalardaki düzenlemelere ilave olarak Türk işadamlarına vize kolaylığı gibi bazı özendirici düzenlemelerin gerekli olduğunu ifade etti.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) olarak Körfez Bölgesi'ni hedef bölge olarak belirlediklerini vurgulayan TOBB/DEİK Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu konuşmasına şöyle devam etti:

"Birliğimize bağlı faaliyet gösteren, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu 82 ülkeyle kurduğu iş konseyleri vasıtasıyla, Türk özel sektörünün dışa açılan kapısıdır. DEİK, Türk-Arap ekonomik ilişkilerinin gelişmesi için çalışmaktadır. Bugüne kadar 22 Arap ülkesinin 17'si ile iş konseyi kurmuştur. DEİK çatısı altında 2000 yılında kurulan Türk Suud

İş Konseyi Türkiye Suudi Arabistan ekonomik ilişkilerinin güçlenmesi ve çeşitlenmesi için faaliyet göstermektedir. Birçok sayısal değerlendirme bizlere Körfez Bölgesi ile etkin bir ekonomik etkileşim kuramadığımızı göstermektedir. Bunun için 2008 yılı sonunda yaptığımız DEİK Genel Kurulu'nda Körfez Bölgesini stratejik hedef bölge olarak belirledik."

TURİZMDE HEDEF DAHA FAZLA TURİST

Turizmde iki ülke arasında daha iyi ilişkiler olması gerektiğinin altını çizen Hisarcıklıoğlu "Turizm sektörünü Suudi kardeşlerimizle başka işbirliği alanı olarak görüyoruz. Ülkemizi ziyaret eden Suudi Arabistan vatandaşlarının sayısının elli bin kişi olmasını yeterli bulmuyoruz. Dünyanın en çok tercih edilen on turizm destinasyonu arasına giren ülkemize daha fazla Suudi turist bekliyoruz. Ayrıca Suudi yatırımcılara, Türkiye'ye turizm yatırımı yapmasını öneriyoruz" dedi.

Bugüne kadar Suudi Arabistan'da altı milyar dolar tutarında 118 proje üstlenmiş olan Türk müteahhitlik firmaları Suudi Arabistan'ın 2020 yılına kadar 600 milyar dolar altyapı yatırımından daha çok pay almak istediklerini belirten Hisarcıklıoğlu önümüzdeki dönemde Suudi kardeşlerimizle daha fazla ticaret ve daha fazla karşılıklı yatırım yapma arzusu içinde olduklarını söyledi.

SUUDİ İŞADAMLARI TARIMA İLGİ DUYUYOR

Suudi Arabistan Sanayi ve Ticaret Bakanı Abdullah Alireza ise konuşmasında, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine büyük önem verdiklerini dile getirdi. Üst düzey ziyaretlerin özel sektör buluşması ve işadamları arasında işbirliği imkânlarının geliştirilmesi bakımından yararlı olduğunu anlatan Alireza, Türkiye'de özellikle tarım sektörüne ilgi duyduklarını belirtti ve bu alanda Suudi işadamlarına öncelik tanınmasını istedi. Çifte vergiye önlem Türkiye ile Suudi Arabistan arasında imzalanan üç anlaşma, Resmi Gazete'de yayımlandı. Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan anlaşmalar, "Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma", "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" ile "Karayoluyla Yolcu ve Yük Taşımacılığının Düzenlenmesi" anlaşmalarını kapsıyor. Çifte vergilendirmeyi önleyen ve vergi kaçakçılığına engel olan anlaşma, ne şekilde alındığına bakılmaksızın, iki tarafın da idari alt bolumu veya mahalli idareleri adına gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacak. Menkul veya gayrimenkul varlıkların devrinden doğan kazançlara uygulanan vergiler ile teşebbüsler tarafından ödenen ücret veya maaşların toplam tutarı üzerinden alınan vergiler dâhil olmak üzere, toplam gelir veya gelirin unsurları üzerinden alınan tüm vergiler, gelir üzerinden alınan vergiler olarak kabul edilecek. Anlaşmanın uygulanacağı mevcut vergiler, Suudi Arabistan yönünden "zekât, doğalgaz yatırım vergisi dâhil gelir vergisi", Türkiye yönünden de gelir ve kurumlar vergisini kapsayacak.

ABDULLAH GÜL:
"Türk Bankalarına Güvenebilirsiniz"

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Suudi Arabistanlı işadamlarına "Türk bankalarına güvenebilirsiniz" diye seslendi. Türk ekonomisinin son yıllardaki yeniden yapılandırılması sayesinde güven ortamının çok güçlü bir hale geldiğini söyleyen Gül, ülkede yerli-yabancı ayrımı yapılmadığını, tüm yatırımcıların eşit imkânlara sahip olduğunu belirtti. Cumhurbaşkanı Gül, Suudi Arabistan'ın küresel krizden en az etkilenen ülkelerin başında geldiğine dikkati çekerek, ülkenin kriz ortamında yatırımlarını artırdığını ve krizin bu şekilde fırsata dönüştürülebileceğini belirtti. İki ülke işadamlarından karşılıklı yatırımlarını artırmalarını isteyen Gül, Suud işadamlarına da "Türk bankacılık sistemi krizi çok sağlam karşıladı. Uluslararası finans kurumlarının bu yönde raporları var. Türk bankalarına güvenebilirsiniz" diye seslendi. Türkiye'nin bölgesinde güvenlik ve istikrardan yana olduğunu, bazı kışkırtıcı gelişmelere karşı soğukkanlılıkla yaklaştığını ifade eden Gül, bu politikanın ekonomiye de olumlu etkileri olduğunu kaydetti. Gül, Türkiye'nin ekonomi alanında köklü reformlara imza attığını, AB ile üyelik müzakerelerine başladığım anlatarak, "AB ile üyelik müzakereleri yürüten Müslüman Türkiye ile sizin de gurur duyduğunuzdan eminim" dedi.

DEİK TÜRK-KÖRFEZ İŞ KONSEYLERİ KOORDİNATÖR BAŞKANI KORHAN KURDOĞLU:

"Türkiye Körfez Ülkelerinin İlgisini Çekebilir"

Türkiye'nin, Körfez Ülkeleri tarafından en çok işbirliği ve yatırım yapılmak istenen ülkelerin başında yer aldığını belirten DEİK Türk-Körfez İş Konseyleri Koordinatör Başkanı Korhan Kurdoğlu, bunun için Türkiye'nin üst düzey politika, ekonomi ve iş dünyası liderleri ile bölgedeki eşdeğer kişi ve kurumlarla arasında gereken ölçüde bir paralellikte iletişimi sağlayıp görüşmeleri en üst düzeyde tutmanın gerektiğini vurguluyor.

Dubai Invest ile birlikte uluslararası finans merkezlerinden birinde temsilcilik açan ilk Türk menkul değerler şirketi Ata Yatırım'ın Yönetim Kurulu Başkanı, DEİK Türk-Körfez İş Konseyleri Koordinatör Başkanı ve Türk-BAE İş Konseyi Başkanı Korhan Kurdoğlu, Türkiye'nin doğru adımlar atarak Körfez Ülkeleri yatırımcısının ilgisini çekebileceğini belirtiyor. Türkiye'nin, son iki, üç yıldır küresel doğrudan yatırım pazarındaki payını artırdığını ifade eden Kurdoğlu, "Bilindiği üzere Türkiye'ye 55 milyar dolar üzerinde bir yatırım geldi. Bu veri başlı başına, Türkiye'nin potansiyelini kanıtlıyor. Körfez ülkeleri nezdinde değerlendirecek olursak petrol fiyatlarının son dönemde aşağıya doğru uzanan bir eğri çizmesine karşılık ülkelerin ellerinde yeterince rezerv olduğunu ve günlük üretimlerinin doyurucu düzeyde seyrettiğini göz önüne aldığımızda, düşüşten ve krizden asgari düzeyde etkileneceklerini ifade etmek mümkün. Diğer taraftan ülkelerdeki sermaye birikimi ve bu sermaye birikimlerini varlık fonlarına aktarma eğilimleri önümüzdeki dönemde de seçici bir tavırla ancak tahminlerimize göre artarak sürecek" açıklamasında bulundu.

● Körfez ülkelerinden Türkiye'nin ticari açıdan beklentisi nedir?

Abu Dabi, Suudi Arabistan ve Kuveyt Hükümetlerinin sahibi olduğu Ülke Varlık Fonları dünyanın en büyük yatırım fonlarındandır. Körfez ülkelerinin kontrolündeki toplam fon büyüklüğünün 1,7 trilyon dolar civarında olduğu, 2015 yılında ise 5-6 trilyon dolara ulaşacağı öngörülüyor. Sadece altı Körfez Ülkesi'nin yabancı para rezervi 1,8 trilyon dolara yaklaşmıştır, 2012 yılında yedi trilyon dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Biriken bu sermaye ile birlikte bugün Arap ülkeleri küresel mali piyasaların önemli bir aktörü. Arap ülkeleri tarafından kurulan ülke egemen fonları (Sovereign Wealth Fund) dünyanın değişik yerlerinde yatırımlar yapıyor. Son üç yılda elli milyar dolara yakın yabancı yatırım çeken Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda da yıllık ortalama on milyar dolar yabancı sermaye çekmesini mümkün görüyorum.

2005 yılından bu yana 55 milyar dolar yabancı yatırım çeken Türkiye, Körfez Ülkeleri tarafından en çok işbirliği ve yatırım yapılmak istenen ülkelerin başında yer alıyor. Bunun için Türkiye'nin üst düzey politika, ekonomi ve iş dünyası liderleri ile bölgedeki eşdeğer kişi ve kurumlarla arasında gereken ölçüde bir paralellikte iletişimi sağlayıp görüşmeleri en üst düzeyde tutarak kendimizi, ülkemizi ve potansiyelimizi daha fazla anlatmalıyız. Başka bir deyişle, topyekûn bir çalışma yapmamız gerekiyor.

Farklı sektörel projelerle ilgilenen yatırımcılara ulaştırmak öncelikli görevimiz olmalıdır. Sağlık sektörü olsun, dağıtım sektörü ya da servis sektörü olsun birçok konuda Türkiye gibi genç ve dinamik

ve böylesine bir potansiyeli olan bir ülkenin yatırımcıları çekebileceğine inanıyorum. Körfez İş Konseyleri de bu görevi, yıl boyunca düzenleyecekleri etkinliklerle yerine getirmek için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışacak. DEİK olarak hedefimiz daha çok Körfez Ülkesi yatırımcısı ile Türkiye'de gerek gayrimenkul alanında gerek diğer alanlarda işbirliğinin artması için gerekli çabayı göstermek olacak.

● Körfez ülkelerinin 2009 bütçeleri nedir? Bu bütçelerde ülke gelirinin ne kadarı doğalgaza ne kadarı petrole dayandırılmıştır? Petrol fiyatlarının 2009'da ve gelecekteki öngörülen durumu nedir?

Körfez ülkelerinin 2002-2008 yıllarında ortalama reel büyümesi yüzde 8.5'ler düzeyinde, cari fazlaları GSYİH'lerinin yüzde 25'i düzeyinde. 2008 yılında nominal GDP'nin 1 trilyon doların üstünde gerçekleşmesi bekleniyor. Petrol fiyatlarındaki sert düşüş, büyüme hızını ve cari fazlayı bir süreliğine azaltacaktır. Öte yandan bu ülkelerin hâlâ cari fazla yaratmaya ve birikmiş yüksek rezervleri yeni yatırımlara yönlendirilmeye devam edeceği tahmin ediliyor. Petrol fiyatlarının 2009 yılının ilk yarısında bir miktar daha düşebileceği ancak, ondan sonra fiyatlarda bir toparlanma olması bekleniyor. Petrol sektörü, Suudi Arabistan ekonomisinin yaklaşık yüzde 55'ini, UAE'nin ise yüzde 40'ını oluşturuyor. 2009 yılında büyümeye petrol dışı sektörlerden daha yüksek oranda katkı sağlanması öngörülüyor.

● Körfez ülkelerinden dünyaya ne kadar doğrudan yabancı yatırım (FDI) gidiyor? Bu para hangi ülkelere yöneliyor? Hangi sektörler ağırlıkta? Neden o ülkeler tercih ediliyor?

2007 yılında Körfez ülkelerinden dünyaya yaklaşık 42 milyar dolar civarında doğrudan yabancı yatırım (FDI) gerçekleştirilmiştir. Bölgenin Ülke Varlık Fonları'nın (SWF) büyüklüğü ise 2000 yılında 300 milyar dolar iken şu anda az önce bahsettiğim gibi 1,7 trilyon dolar civarındadır. Hâlihazırda yatırımlarının büyük bölümü ABD ve Avrupa'dadır. Çok farklı ülkelerde yatırımları olmakla birlikte son yıllarda gelişmekte olan ülkelere özellikle Asya ve MENA Bölgesine yatırımlarında kayda değer artışlar gözlenmektedir. Bu bölgelerin büyüme potansiyeli ve kültürel yakınlığın önemli bir payın olduğunu düşünüyorum. Sektörel bazda finansal hizmetler başı çekerken otomotiv, enerji, madencilik, altyapı, gayrimenkul, sağlık, iletişim ve perakende sektörleri de diğer tercih edilen belli başlı sektörler.

Körfez Ülkeleriyle Ortak Yatırım Potansiyeli Kullanılmıyor

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu'nun (DEİK), küresel kriz sonrasında oluşan ortamda finansman arayışında olan ve yatırım çekmek isteyen ülkelerin ilgi odağı haline gelen Körfez ülkelerinin, Türkiye ile ilişkilerinin geleceğini üyelerinin görüşleriyle değerlendirmek üzere bir anket çalışması yürüttü. Körfez Bölgesi ile en az beş yıldır ticari faaliyette bulunan firmaların katılımıyla gerçekleştirilen anketin sonuçlarına göre Türk iş dünyasının, Körfez ülkelerinin küresel mali krizden yatırımlar anlamında etkilenmediği, asgari düzeyde etkilendiyse bile 2009 ya da 2010'da bu durumun üstesinden geleceğini düşündüğü gözlendi. Körfez ülkelerinin mali krizin etkilerinden ne zaman sıyrılacağına ilişkin soruya, firmaların yüzde 32'si 2009 içinde, yüzde 24'ü 2010'da, yüzde ikisi krizden yatırımlar anlamında etkilendiklerini düşünmediği, yüzde yirmisi de 2010'un ötesinde yanıtını verdi. Anket sonuçlarına göre, Körfez yatırımlarının istenen düzeye ulaşamama sebebi konusunda en yaygın düşünce, Körfez Ülkeleri'nin Türkiye'yi ve Türk ekonomisini yeterince tanımadığına yönelik iken, katılımcıların ikinci sorunu, Körfez ülkelerindeki yatırımcıların Türkiye'nin sunduğu fırsatları diğer ülkelere göre daha az kârlı görmeleri oldu.

SUUDİ ARABİSTAN YATIRIM İÇİN İLK SIRADA

Ankete yanıt veren DEİK üyesi Türk iş dünyası temsilcileri, Körfez bölgesinde Dışişleri Bakanlığı'nın temsilcilikleri haricinde sadece ticari odaklı, Türk özel sektörüne hizmet verecek bir temsilciliğin açılmasının, ikili ilişkilerin ivme kazanması açısından elzem olduğunu ifade etti. Katılımcıların yüzde 76'sı, Körfez Bölgesi'nde bir temsilcilik açılmasının ilişkilere ivme kazandıracağını düşünüyor. Anket yanıtları doğrultusunda hem işbirliği açısından en elverişli yatırım ülkesi olarak değerlendirilen, hem de Türk özel sektörünün potansiyelinden en az istifa ettiği düşünülen ülke, Suudi Arabistan oldu. Suudi Arabistan'ın ardından her iki başlıkta da Birleşik Arap Emirlikleri ikinci sırada bulunuyor. Potansiyel taşıdığı gerekçesiyle bu iki ülkeyi Katar takip ederken, aynı sıralamaya, düşük bir yüzde ile Bahreyn de girdi.

KÖRFEZ ÜLKELERİ İLE İŞBİLİĞİNDE BAŞARI NASIL YAKALANIR?

Türk özel sektörü, Körfez ülkelerinde şunlar hayata geçirildiğinde başarılı sayılabilir: "İhalelerde, Türk standartları ve firmaları Avrupa firmalarından farksız kabul edildiğinde, Türk bankalarından alınan teminat mektupları direkt ve araçsız teslim alındığında, karşılıklı ticaret anlaşmaları tam anlamıyla uygulamaya koyulduğunda, Körfez ülkelerine yapılan ihracat, Türkiye müteahhitlik hizmetlerinde ilk üç arasında yer alabildiğinde, doğrudan yatırım (FDI) oranlarında geçmiş senelere göre artış gözlendiğinde, bölge iş adamları arasında networking ve bilgi alışverişini sağlayacak bir iletişim ağı kurulduğunda, yatırım projelerinden Türk şirketlerinin aldıkları pay ve direkt ihracat rakamları bu ülkelerin ticaret partnerleri sıralamasında Türkiye'yi üst sıralara taşıdığında, bölgede aktif ve düzenli ticari partnerler oluşturulup yurt dışında yapılan faaliyetlerin veya yurt dışına yapılan satışların yüzde 25-30'u, bu bölgedeki ülkelerle yapılmaya başlandığında, Körfez sermayesinin rengini farklı göstermek isteyen medyanın ve çevrelerin, bu sermayeye siyasi bakmayıp normal ticari olarak bakması sağlandığında, Körfez sermayesinin yurt dışında gerçekleştirdiği yatırımlarda Türkiye en az yüzde beş pay aldığında, AB ile yakalanan dış ticaret rakamlarına ulaşıldığında."

DEİK TÜRK SUUDİ İŞ KONSEYİ BAŞKANI ALİ BAYRAMOĞLU:

"Körfez Bekleyip, Görmeyi Tercih Edecektir"

DEİK Türk- Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı ve Rize Milletvekili Ali Bayramoğlu, Körfez yatırımcısının üç önemli darbe aldığını ve bekleyip, gözlemleme sürecinde olduğunu ifade ediyor.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Türk- Suudi Arabistan İş Konseyi Başkanı ve Rize Milletvekili Ali Bayramoğlu, Körfez ülkesinde bulunan yatırımcıların, üretim eğrisindeki olumsuz gidişat, petrol fiyatlarındaki iniş trendi ve borsanın değer kaybı ile paralel olarak yitirilen sermayeden ötürü yıprandığını ve beklemeye geçtiğini ifade ediyor. Bayramoğlu Körfez yatırımcısını "beklemeye" alan bu üç faktörü şu şekilde açıklıyor: "Körfez ülkelerinin yatırım konusunda sıkça tercih ettikleri bir alan olan gayrimenkul sektörünün ciddi bir krizle karşılaşması, Körfez yatırımcısını sarsan etmenlerden birincisi olarak ifade edilebilir. Bu faktörlerin ikincisi petrol fiyatlarının kaydettiği yükselişin ardından şu anda yılbaşındaki fiyatlara, önemli ölçüde düşüş kaydederek, geri dönmesidir. Önümüzdeki dönem petrol fiyatlarının 50-80 dolar arasında olacağına yönelik beklentiler var. Üçüncü nokta ise, likit kaynakları, emtia borsalarında ya da vadeli opsiyon borsalarında değerlendiren yatırımcıların mali krizden kaynaklanan borsa düşüşlerinde muazzam paralar kaybetmeleridir." Bu unsurların, yatırımcılarda ellerinde kalan likidi değerlendirme yöntemlerine yönelik bir kararsızlık ve güvensizliği gündeme getirdiğini kaydeden Bayramoğlu, kısa vadede Ortadoğu'daki kaynağın hemen dünyaya akması gibi bir durumun söz konusu olamayabileceğini ancak Körfez ülkelerinin de krizden avantajlı çıkmayı hedeflediğini sözlerine ekliyor.

AVANTAJLI DESTİNASYON OLMAK MÜMKÜN

Türkiye'nin belirli bir gözlem sürecinin ardından avantajlı konuma geçebileceğini belirten Bayramoğlu "Türkiye'nin bu noktada, bölgeye yakınlığını, bölgeyle arasındaki tarihi derinliği, din birliğini, özellikle de son dönemlerde siyaseten birbirine çok yakınlaşan, birbirlerini doğrudan destekleyen mahiyette açıklamaları bir avantaj olarak kullanmayı bilmelidir. Son dönemde bakanlık düzeyinde Körfez ülkeleri ile çok sık ilişki kurulmaktadır. Bu da bölge ülkeleri ile Türkiye'nin doğru bir ortaklık kurması için atılması gereken en önemli adımlardan biridir" ifadesini kullandı. DEİK bünyesinde faaliyet gösteren Körfez İş Konseyleri'nin, ekonomik aktivitelerin hızlandırılabileceği, karşılıklı yatırımların güçlendirilebileceği, Türkiye'deki teknoloji, tecrübe, işgücü ve bilgi transferinin sağlanabileceği ve istihdam politikalarının destekleneceği konularda çalışmalarına devam ettiğini belirten Bayramoğlu, "Öte yandan 2009'da, talep-arz dengelerini ve üretimin canlandığı noktayı görmeden çok hızlı bir hareket olacağını düşünmüyorum. Benim ümidim ekonominin 2010 yılının ikinci yarısından itibaren dünya genelinde daha düzenli bir hale gireceğidir" dedi.

İÇİLEBİLİR SU KONUSUNDA İŞBİRLİĞİ YAPILABİLİR

Önümüzdeki elli yıl içinde su sıkıntısının dünyada büyük bir sorun olacağına dikkat çeken Ali Bayramoğlu, Körfez ve Ortadoğu Bölgesi'nde pet-şişede satın alınan suyun petrolden daha pahalı olduğunu ileterek "Körfez bölgesinde yer alan ülkelerin petrol avantajı karşısında, Türkiye'nin içilebilir su avantajı var. Dolayısıyla içilebilir su bir işbirliği alanı olarak değerlendirilebilir. Zaten şu anda Türkiye'ye yaklaşımlarında en cazip buldukları konu kendi ülkelerinin ve bölgelerinin gıda güvenliğini sağlayabilmeye yönelik tarımsal çalışmalardır. Su konusu bunun temelini oluşturuyor. Kendi ülkelerinde her ne kadar bazı tarımsal girişimlerde bulundularsa da maliyet ve verimlilik çok ciddi sıkıntı oluşturuyor. Fakat ben Türkiye'nin birçok bölgesinde, özellikle tarımsal alanda çok ciddi bir çalışma yapılacağını ve bu sektöre yönelik ciddi teknolojik girişimlerle birlikte yatırımların gerçekleştirileceğini düşünüyorum" ifadesini kullandı.